

عبدالاحمد فیض

امکاه قانونی و شرعی در مورد اسرای جنگی!

واقعیت زندگی در سیاره ما بیانگر آنست، که انسانها بیشترین فرصتهای زندگی خویش را در رویارویی، منازعه، کشتن و بستن یکدیگر پشت سر گذاشته است، که در اعصار کهن این خونریزیها که عمدتاً به قصد کسب غنیمت، تصاحب املاک و بالاخره دستیابی به منافع فردی و گروهی بوقوع پیوسته است، حدود مرزی نداشته است.

اما بعد از ظهور دین اسلام در عصر جهالت، موازین و قواعدی معینی در زمان جنگ به مسلمانان شریک در منازعه ازورای احادیث و نصوص قرآنی ارشاد گردید، هکذا قواعد و هنجارهای دردنیای معاصر در زمینه وجود دارد که بنام قوانین بین المللی جنگ یاد میشود در میثاقهای چهارگانه سال (۱۹۴۹) ژنیوا مورد تصویب قرار گرفته است.

درین نبشته بطور مؤجز تلاش میگردد تا چگونگی ونحوه برخورد و مناسبات با اسرای جنگ را در پرتو دساتیر دینی و قوانین بین المللی برجسته سازیم:

اسیریه فرد ویا افرادی اطلاق میگردد که در جریان درگیری مسلحانه از طرف نیروهای دشمن دستگیر گردد، لذا بار نخست در سال (۱۹۲۹) دولتهای عضو میثاق ژنیو مفاد مدونی را مورد تصویب قرار داد که بر مبنای آن دولتها ملزم گردید، از شکنجه و تعذیب اسرای جنگی، کشتن و اهانت آنها اجتناب نمایند همچنان بر بنیاد احکام فوق، هرگاه اسیر جنگی به انجام خدمات استخدام گردد، بایست معاش برای آنها در نظر گرفته شده، زمینه برای تداوی، استراحت، معیشت و تبادل مکاتیب با خانواده و بستگان اسیر فراهم گردد.

بر فوق کانوانسیون (۱۹۴۹) ژنیوا، مجروحین که در میادین نبرد مسلحانه بدست نیروهای دشمن میافتند، یا افراد جنگی که در حین منازعه بدست دشمن اسیر میگردد، مانند یک فرد عادی از کلیه حقوق انسانی برخوردار بوده، هرگونه شکنجه، اجحاف، توهین و نقض حقوق بشری فرد یا افراد اسیر شده مسوولیت بین المللی دولت ویا گروه متخاصم را وارد صحنه میسازد.

طوریکه در فوق تذکار یافت، دین اسلام، از جمله نخستین ادیان سماوی است که جنگ را به مفهوم دفاعی آن به تعریف گرفته و در جنب ممنوعیت توسل به اقدام زور، با در نظر داشت جهل و ظلمت حاکم در آن برهه تاریخی، احکام صریحی را در زمینه وضعیت اشتراك کنندگان مخاصمات مصلحانه و بخصوص اسرای جنگ از ورای نصوص قرآنی و احادیث نبوی مطرح نموده است.

پیامبر اسلام (ص) به مسلمانان مشمول غزوات اکیداً ارشاد فرموده است که با اسیران جنگ به نیکوئی رفتار نمایند.

همچنان روایتی از حضرت عبدالله بن عثمان وجود دارد که پیامبر اسلام حین اعزام رزمندگان به میدان جنگ، آنها را به عدم حمله بر غیر نظامیان و رعایت دساتیر بشردوستانه با دادن سوگند توصیه میفرمود. در قرآن کریم بمثابه بنیادی ترین رهنمود بشر، احکام متعدد و صریح وجود دارد، منجمله در آیه (الانسان، خداوند (ج) نیکوئی، لطافت و مهربانی با اسیران دشمن را نماد عالی اخلاق انسانی ارشاد فرموده است.

در زمینه محل نگهداری، تداوی و معشیت اسیران جنگ در دین اسلام تفکیکی میان افراد آزاد و اسیر وجود نداشته و این امر در متون و نصوص متعددی وضاحت یافته است.

مبهرن مینماید که کلیه دساتیر و قواعد بشردوستانه در دین مقدس اسلام بر پایه ارزشهای فطری انسان که خلیفه زمین خوانده شده است استوار است، درین دین آسمانی قتل، شکنجه، اهانت، بی حرمتی در برابر اسیران جنگی جنایت توصیف و مرتکبین چنین اعمال مستلزم مجازات دنیوی و عذاب اخروی خوانده شده است.

دین اسلام نه تنها کشتن اسیر را مردود عنوان نموده است بلکه جنگجویان که پناه میاورند، مصونیت جانی و روحی وی تضمین گردیده است.

لذا تبادل، رهائی بدون قید و شرط و رهائی اسرای جنگ در بدل پرداخت وجوه پولی، از ارکان بارزی دینی در زمینه خوانده شده است.

با معان به اصول و هنجارهای بین المللی و ارشادات دینی، عاملان قتل، شکنجه و رفتار اهانتبار به اسیران جنگی، جنایتکاران است که با در نظر داشت اصول بین المللی بشردوستانه و احکام دین مقدس اسلام مستوجب تعقیب و مجازات پنداشته شده و نفرین شده گانی است که هرگز مصون نخواهد بود، اما علی الرغم ممنوعیت دینی و هنجارهای جهانی، کشور ما شاهد صحنه های وحشتناک و شرما و رقتل و کشتار بی رویه اسیران جنگی توسط معارضان مسلح و جوانب دخیل در جنگ بوده است.